

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок
7/14, приміщення 182, к. 83

Вих. 169/2026 від 30.04.2026 року

Військовому омбудсмену України

РЕШЕТИЛОВІЙ (КОБИЛИНСЬКІЙ) О.О.

01008, м. Київ, вул. Інститутська, 21/8

skarha@milomb.gov.ua

**щодо необхідності забезпечення
гарантій повернення
фармацевтичних працівників до
професійної діяльності після
проходження військової служби**

Шановна Ольго Олегівно!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України та у Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, засвідчує Вам свою повагу та звертається у зв'язку з необхідністю забезпечення належних гарантій для фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу, щодо їхнього повернення до професійної діяльності після демобілізації.

АФУ порушує це питання саме в аспекті захисту прав осіб, які виконують або виконували військовий обов'язок. Йдеться не про загальне адміністрування системи безперервного професійного розвитку, а про недопущення ситуації, за якої проходження військової служби об'єктивно унеможлиблює виконання вимог БПР, а після демобілізації це може створити перешкоди для атестації, підтвердження кваліфікації та повернення фармацевтичного працівника до професії.

Система безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я врегульована постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 725 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» (далі – Постанова № 725, Положення про БПР).

Зазначена система передбачає участь працівників у заходах БПР, ведення особистого освітнього портфолію, облік результатів навчання, накопичення балів та подальше використання таких результатів під час атестації і підтвердження професійної кваліфікації.

Однак ця модель побудована переважно для працівника, який безперервно перебуває у цивільній професійній діяльності, має доступ до освітніх заходів, електронних ресурсів, роботодавця, провайдерів БПР та може регулярно вести особисте освітнє портфолію.

Фармацевтичний працівник, який проходить військову службу, перебуває в іншій фактичній ситуації. Умови служби, виконання бойових або службових завдань, переміщення, обмежений доступ до зв'язку, часу та освітніх платформ можуть об'єктивно унеможливлювати участь у заходах БПР, накопичення балів і ведення освітнього портфолію.

Таким чином, військова служба є небажанням працівника виконувати професійні освітні вимоги, а об'єктивною та поважною причиною неможливості їх виконання у звичайному порядку.

Саме тому держава має забезпечити, щоб проходження військової служби не призводило до погіршення професійного становища фармацевтичного працівника після демобілізації. Особа, яка виконувала обов'язок із захисту держави, не повинна після повернення до цивільного життя стикатися з додатковими перешкодами при атестації, підтвердженні кваліфікації чи поверненні до роботи за фахом.

Інакше виникає непропорційна ситуація: фармацевтичний працівник не може виконати вимоги БПР через службу, але після завершення служби може опинитися в гіршому становищі порівняно з працівниками, які залишалися у цивільній практиці та мали можливість безперервно накопичувати бали БПР.

Такий підхід суперечить самій ідеї державних гарантій для осіб, які проходять військову службу, оскільки виконання обов'язку перед державою не може створювати для особи додаткові професійні втрати.

Особливої ваги це питання набуває у фармацевтичній галузі. В умовах воєнного стану аптечні заклади виконують критично важливу функцію забезпечення населення лікарськими засобами. У прифронтових, сільських, віддалених та деокупованих громадах кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі безпосередньо впливає на доступність лікарських засобів для населення.

Тому неможливість або ускладнення повернення фармацевтичного працівника до професії після демобілізації має подвійний негативний наслідок: порушує інтереси конкретної особи, яка проходила військову службу, та одночасно послаблює кадрову спроможність аптечної мережі.

АФУ вже порушувала зазначене питання перед органами державної влади. Зокрема, 16 лютого 2026 року відповідні звернення вих. № 81–88/2026 були направлені до Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Ради національної безпеки і оборони України, Освітнього омбудсмена України, а також до народних депутатів України – членів Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації.

У цих зверненнях АФУ наголошувала, що питання БПР для фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу, має бути врегульоване на рівні системного нормативного акта, а не лише через окремі роз'яснення або часткові положення щодо атестації.

Міністерство охорони здоров'я України у відповіді № 10.3/9782/2-26 від 26.02.2026, підготовлений на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 20.02.2026 № 6553/1/1-26, послалося на пункт 1 розділу IX наказу МОЗ від 16.04.2025 № 650. Зазначеним положенням передбачено, що для працівників сфери охорони здоров'я, які перебувають або перебували на службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, не є обов'язковим отримання річного обсягу балів БПР у період дії воєнного стану та в рік його припинення або скасування.

Окремо АФУ звертає увагу, що посилання МОЗ України на наказ від 16.04.2025 № 650 не усуває правову невизначеність щодо фармацевтичних працівників, які проходять військову службу у структурах медичного та фармацевтичного забезпечення військових формувань.

Абзацом другим пункту 1 розділу I Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ України № 650, передбачено, що цей Порядок не поширюється на працівників закладів охорони здоров'я військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення.

Однак у системі військового управління функціонують військово-медичні заклади, військові аптеки, медичні склади, склади лікарських засобів та інші підрозділи медичного забезпечення, у яких фармацевтичні працівники можуть проходити службу або виконувати професійні функції.

Чинне регулювання не дає однозначної відповіді, чи належать такі структури до закладів охорони здоров'я військових формувань, їх структурних підрозділів або інших організаційних форм медичного забезпечення, а відтак, який саме порядок атестації, підтвердження професійної кваліфікації, обліку результатів БПР та повернення до цивільної фармацевтичної діяльності має застосовуватися до таких осіб після демобілізації.

Отже, проблема не зводиться лише до питання річного обсягу балів БПР. Спершу має бути нормативно визначено, який правовий режим атестації та підтвердження кваліфікації застосовується до фармацевтичних працівників залежно від місця проходження служби, підпорядкування відповідного підрозділу та характеру виконуваних функцій. Без такого визначення посилання на наказ МОЗ № 650 не може вважатися достатнім механізмом гарантування їхнього повернення до професійної діяльності після демобілізації.

Крім того, АФУ вважає, що таке регулювання не вирішує проблему повністю.

По-перше, наказ МОЗ № 650 є відомчим актом, який регулює питання атестації, але не змінює базову систему БПР, визначену Постановою № 725. Саме Постанова № 725 встановлює загальну модель БПР, а тому спеціальні гарантії для фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу, мають бути закріплені на її рівні.

По-друге, формулювання про те, що отримання річного обсягу балів «не є обов'язковим», не визначає повного механізму правових наслідків. Зокрема, воно не врегульовує, як саме враховується період служби, що відбувається з особистим освітнім портфоліо, як працівник повертається до системи БПР після демобілізації та які гарантії він має під час атестації.

По-третє, чинне регулювання не містить достатньо чіткої гарантії, що відсутність балів БПР або неповне ведення освітнього портфоліо в період служби не може бути підставою для обмеження права на атестацію, підтвердження професійної кваліфікації, збереження кваліфікаційної категорії або повернення до професійної діяльності.

Отже, наявне відомче регулювання частково пом'якшує окрему вимогу, але не створює комплексного, передбачуваного і юридично гарантованого механізму професійного повернення фармацевтичного працівника після демобілізації.

У зв'язку з цим АФУ звернулася до Прем'єр-міністра України листом вих. № 153/2026 від 23.04.2026 з пропозицією внести зміни саме до Постанови № 725.

АФУ запропонувала закріпити на рівні Положення про БПР, що вимоги щодо безперервного професійного розвитку не застосовуються до фармацевтичних працівників, які перебувають або перебували на військовій службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, у період проходження служби, дії воєнного стану та протягом одного року після демобілізації.

Також запропоновано встановити, що відсутність балів БПР у зазначений період не може бути підставою для обмеження права на атестацію, підтвердження професійної кваліфікації або продовження професійної діяльності після демобілізації.

На переконання АФУ, саме такий підхід забезпечує належний баланс між вимогами професійної якості у фармацевтичній галузі та гарантіями для осіб, які проходять або проходили військову службу.

Він не скасовує саму систему БПР і не знижує стандартів професійної діяльності. Йдеться лише про те, щоб період військової служби не розглядався як порушення професійного освітнього обов'язку і не створював негативних наслідків для особи після демобілізації.

АФУ звертається до Вас саме як до Військового омбудсмена України, оскільки предмет цього звернення безпосередньо стосується прав осіб, які проходять або проходили військову службу. У цьому випадку проблема полягає не лише в освітньому чи атестаційному регулюванні, а в тому, що виконання військового обов'язку може призвести до погіршення професійного становища особи після повернення до цивільного життя.

Залучення Військового омбудсмена до вирішення цього питання є важливим для того, щоб права фармацевтичних працівників, які служать або служили, були враховані не формально, а через реальний нормативний механізм.

З огляду на викладене,

ПРОСИМО:

1. Розглянути це звернення в межах повноважень Військового омбудсмена України як таке, що стосується гарантій професійного повернення фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу.

2. Проаналізувати, чи забезпечує чинне регулювання БПР належні гарантії для фармацевтичних працівників, які під час проходження військової служби об'єктивно не могли брати участь у заходах БПР, накопичувати бали та вести особисте освітнє портфоліо.

3. Звернутися в межах повноважень до Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України з рекомендацією щодо необхідності внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 725.

4. Підтримати необхідність закріплення на рівні Постанови № 725 спеціальної гарантії, відповідно до якої вимоги щодо накопичення балів БПР, ведення особистого освітнього портфоліо та виконання інших обов'язків у системі БПР не застосовуються до фармацевтичних працівників у період проходження військової служби, дії воєнного стану та протягом одного року після демобілізації.

5. Підтримати необхідність закріплення на рівні Постанови № 725 положення про те, що відсутність балів БПР або неповне ведення особистого освітнього портфоліо у період проходження військової служби, дії воєнного стану та протягом одного року після демобілізації не може бути підставою для обмеження права на атестацію, підтвердження професійної кваліфікації, збереження кваліфікаційної категорії або повернення до професійної діяльності.

6. Сприяти в межах повноважень міжвідомчому опрацюванню зазначеного питання за участі Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, представників Військового омбудсмена України та професійної фармацевтичної спільноти.

7. Повідомити АФУ про результати розгляду цього звернення та вжиті або заплановані заходи реагування у встановленому законодавством порядку на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: 01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщ. 182, к. 83.

АФУ переконана, що внесення змін саме до Постанови № 725 дозволить усунути правову невизначеність, забезпечити справедливе ставлення до фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу, та зберегти кадровий потенціал фармацевтичної галузі в умовах воєнного стану і після його завершення.

ДОДАТКИ:

1. Копія листа АФУ вих. № 153/2026 від 23.04.2026 до Прем'єр-міністра України Свириденко Ю.А.
2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725» з порівняльною таблицею
3. Копії звернень АФУ вих. № 81–88/2026 від 16.02.2026 щодо нормативного врегулювання питання БПР для фармацевтичних працівників, які проходять або проходили військову службу
4. Копія відповіді Міністерства охорони здоров'я України № 10.3/9782/2-26 від 26.02.2026
5. Копія відповіді Міністерства освіти і науки України № 3/2166-26 від 13.03.2026

З повагою,

Голова Організації,

Голова Правління Організації

Олена ОМЕЛЬЧУК